

високий рівень емоційного інтелекту(61%).

Отже, формування емоційного інтелекту забезпечує не лише успішну навчальну діяльність, а й гармонізацію процесів міжособистісної взаємодії, що і є важливою складовою успішної самореалізації майбутніх спеціальних психологів.

Література

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект. (Переклад з англійської). Харків. Віват. 2019. 512 с.
2. Огороднійчук З. В. Психологічна характеристика особистісних якостей майбутнього спеціального психолога. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія: збірник наукових праць*. 2009. №13. С. 205-208.
3. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник- довідник:навчальний посібник. К.:Каравела, 2012. 328 с.

*Марина Дідух,
кандидат психологічних наук
Національного Авіаційного Університету
м. Київ (Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЯК ПРОЯВУ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Протягом останнього часу спостерігається тенденція до все більшої стимуляції та підтримки прояву творчих здібностей кожної людини на державному рівні. Так, при аналізі розвитку системи освіти в Україні, можна сказати, що протягом останніх років в освітній процес (різних рівнів навчання) все більше вносяться творчі завдання, значно приділяється увага індивідуальному підходу, а не колективним формам навчання.

Під творчою діяльністю ми будемо розуміти процес створення якісно нових матеріальних та духовних цінностей, а також їх подальша інтерпретація. Результатом цього процесу є поява раніше незаних напрямів науки, мистецтва, чи технологічних розробок. Наслідок творчості неможливо

передбачити, виходячи із умов початкового циклу. В цьому полягає головна відмінність творчого процесу від виробничого, результати якого завжди передбачувані.

Теоретико-методологічні основи дослідження ґрунтувалися на положеннях вітчизняних і зарубіжних науковців щодо розуміння проблеми творчості з філософської і культурологічної позиції. Це роботи таких вчених, як В.І. Вернадський, М.О. Бердяєв, П.К. Егтельмейєр, І.О. Ільїн, та ін. Вагомий внесок у вивчення проблем творчих здібностей здійснили видатні психологи та фізіологи, зокрема Л.С. Виготський, В.М. Бехтерєв, Я.А. Пономарьов, В.Н. Дружинін та інші. Детальним вивченням окресленого питання останніми роками займались С.Д. Максименко О.І. Барішева, В.В. Зарицька, Г.Б. Гандзілевська, Н.В. Корчакова та ін.

Творча діяльність – це духовно-матеріальна практика, яка направлена, в першу чергу, на створення оригінальних, раніше не відомих культурних цінностей, пошук нових закономірностей та фактів і навіть способів впливу світового простору [3, с. 113].

Головним критерієм привабливості творчої діяльності є її унікальність. Так, в процесі творчих досліджень, автор може отримати такі результати, на які він навіть і не розраховував. Що, безумовно буде виступати в якості головної переваги незалежного прояву своїх ідей артистом, митцем, чи літератором [2, с. 151].

Фактично, знайти відображення творчої діяльності людини можна в різноманітних сферах її життєвих інтересів - від виробничо-технічної та наукової до художньої і політичної.

Творчий процес можна розглядати з двох позицій:

- індивідуальна психологія того, хто створює певні духовні чи матеріальні цінності;
- філософська складова, яка розкриває суть явища творення [1, с. 98].

Творча діяльність є проявом втілення неповторних можливостей суб'єкта в якійсь конкретній галузі. Саме це й буде визначати взаємозв'язок між творчим процесом та реалізацією здібностей суб'єкта в житті у вигляді соціально значущої діяльності, яка має властивості самореалізації особистості.

Творча самореалізація особистості починає проявлятися на етапі раннього дитинства та супроводжує людину протягом усього процесу онтогенетичного розвитку. Провідними причинами

виникнення та розвитку самореалізації є бажання особистості бути щасливою та повноцінною, а також досягати поставленої мети, при цьому спонукаючими та підтримуючими силами будуть виступати власні можливості та потенціал, які мають біологічну чи соціальну обумовленість. В процесі розвитку, людина набуває можливості розуміти власні бажання та прагнення та використовуючи свої компетентності формувати власне життя. В цьому процесі людина зростає та створює індивідуальну структуру особистості, що дає основу для самореалізації.

Відомо, що через реалізацію суспільно важливої діяльності, відбувається найбільш повне розкриття задатків та здібностей особистості. Важливим моментом тут виступає розуміння того, що реалізація такої діяльності обумовлена, як внутрішніми, так і зовнішніми факторами.

Самореалізація в творчості є галуззю застосування індивідуального потенціалу людини, а також сприяє розвитку рефлексивних здібностей до власної особистості.

Кожен різновид творчої діяльності – це певний процес становлення та розвитку особистісного світогляду та власної життєвої позиції. За допомогою творчої активності відбувається самостійне набуття нових знань та умінь, а також нових прийомів діяльності. В процесі такої діяльності та в результаті отриманого досвіду, формується емоційно-ціннісне відношення до власної особистості та до оточуючої дійсності. Реалізуючи творчий потенціал, людина досягає певної рівня творчої самореалізації та самостверджується.

При розумінні самореалізації особистості робиться акцент на тому, що вона передбачає активність самого суб'єкта під впливом соціальних факторів. Тобто здійснення цієї діяльності відбувається у взаємодії внутрішніх і зовнішніх чинників.

Дж. Гілфорд, досліджуючи особливості творчої особистості, визначив шість ознак:

- схильність до визначення та формулювання проблемних питань;
- здатність створення різноманітних ідей;
- можливість продукувати велику кількість ідей, через гнучкість мислення;
- оригінальність, як можливість формування неординарних та нестандартних варіантів, що відрізняються від

існуючих.

- можливість покращувати різні об'єкти додаючи цікаві деталі;

- здібності до вирішення проблем за допомогою використання різних мисленнєвих операцій, таких як синтез, аналіз, класифікація узагальнення, систематизація, та ін.

До провідних факторів, що здійснюють вплив на розвиток творчої діяльності, відносять ситуативні та особистісні чинники. Це ті властивості чи риси, виникнення яких спровоковано певною ситуацією та які можуть здійснювати впливи на процеси та стани.

До особистісних факторів, що негативно відбиваються на творчому процесі, відносять: невпевненість у собі (часто супроводжує загальну низьку самооцінку), конформізм (звичка погоджуватись з усім); емоційну пригніченість, занадто сильну впевненість (самовпевненість), сильні механізми особистісного захисту та високий рівень особистісної тривожності.

До ситуативних факторів, які негативно відображаються на творчості, відносять: стресовий стан, обмеження часу, стан підвищеної ситуативної тривожності, занадто слабка чи сильна мотивація бажання невпевненість у своїх силах, на основі попереднього досвіду, страх швидко знайти рішення.

На думку А. Маслоу, процес самоактуалізації може обмежуватися різними внутрішніми та зовнішніми чинниками, серед яких:

- 1) негативний вплив досвіду та звичок, які набуваються в результаті нього та обмежують особистість у продуктивній поведінці;

- 2) груповий тиск та соціальні впливи, які часто діють проти суджень та поглядів особистості;

- 3) внутрішній захист, який відокремлює особистість від самої себе [4, с. 55].

Отже, діяльність, в якій найкраще виражається творчий підхід, і той об'єм, в якому людина може її проявити, залежить від структурних складових особистості та особливостей життєвого шляху. Розвитку індивідуальності сприяють об'єднання всіх можливостей людини, прояв всіх її індивідуальних особливостей у певній діяльності, які підкреслюють її унікальність та неповторність. Те, в якій мірі буде проявлятися індивідуальність в творчості, залежить від внутрішніх факторів, зовнішніх умов

середовища та їх взаємодії між собою.

Особливо творчість важлива і у воєнний час, адже вона спроможна дати надію на Перемогу, на спокійне й прекрасне життя та щасливе майбутнє.

Літератури

1. Гончарова Л. А. Дослідження психологічних чинників творчої активності людей похилого віку. *«Молодий вчений»*. 2015. № 2. С.35-51.
2. Клименко В. В. Психологія творчості. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 479 с.
3. Роменець В. А. Психологія творчості. Київ: Либідь, 2001. 288 с.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. СПб.: Питер, 2008. 376 с.

Доброскок Стефанія
аспірантка кафедри психології
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
м. Переяслав (Україна)

КОМУНІКАТИВНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ВЛАСТИВІСТЬ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА

Індивідуальність як сукупність індивідуальних рис характеру майбутнього психолога проявляється в процесі формування їхньої особистості. До індивідуальних рис майбутніх психологів ми відносимо характер, склад розуму, інтереси, здібності і компетентності. Особливою здатністю серед їхніх здібностей вважаємо комунікативну толерантність. Це особиста поведінкова індивідуальність. Це та комунікативна властивість майбутніх психологів, що відрізняє їх через специфіку психологічної (соціономічної) професії від представників іншого фаху, вирізняє серед інших своєю здатністю здійснювати толерантну мовленнєву взаємодію з клієнтами, виявляти неповторність і унікальність морально-духовних і особистісних якостей. Проте комунікативна толерантність – це не тільки особливість психічного складу